

KVINNUSØGA

Brot úr søgu Kvinnufelagsins

nú 300 ár eru liðin síðan Mettustova var bygd

1. partur

Mettustova á Bakkahellu á Reyni í Havn, sum hon sær út í dag

Bergtóra Hanusardóttir

Við sínum 300 árum á baki stendur Mettustova framvegis stinn úti á Reyni. Tey fyrstu umleið 245 árin hava fólk búð her, men onkuntíð var eisini handil og annað vinnuligt virkse­mi í húsunum. Tey seinastu 57 árin hefur Kvinnufelagið átt Mettustovu, og her verður nú greitt eitt sindur frá søgu og virkse­mi hjá hesum felag, ið fyrst endurreisti og síðani hefur virkað í og út frá hesum hugnaligu húsum.

Tey fyrstu árin

Kvinnufelagið var stovnað á vári 1952, stutt eftir krígslok, í eini rembingartíð har so mong onnur feløg eisini vóru sett á stovn, bæði politisk og mentunarlig, eitt nú Fróðskaparfelagið, Norrøna­felagið og Dansifelagið í Havn. Frammanundan, um heystið í 1951, var Skála húsmøðrafelag stovnað og síðani hini stutt eftir í árunum sum komu: Húsmøðrafelagið í Klaksvík, Mat­møðrafelagið suðuri í Vági, Hús­møðrafelagið í Sørvági og Kongs­havnar kvinnufelag á Glyvrum – og so nógv ár seinni: Kvinnufylkingin, Tofta kvinnufelag, Norðoya kvinnu­felag og nú eisini Valkyrjurnar í Suðri.

Í bókini Kvinnufelagið, eitt minningarrit eru høvuðstættirnir í søgu felagsins tey fyrstu 25 árin fest á blað. Tað var soleiðis, at summarið í 1951 legði ferðafólka-

skipið Brand V at í Havn, fullfermt við norðurlens­kum kvinnum á veg heimaftur eftir at hava verið í Íslandi á ráðstevnu hjá felagskapinum Nordiske Kvinders Samarbejde, vanliga nevnt NKS, sum var stovnað í 1935. Hesar komu eisini í land í Havn og høvdu ein sera væleydnaðan fund í Klubbanum saman við føroyskum kvinnum.

Nakað av prátið um hetta at gera eitt kvinnufelag hevði leingi verið frammi av og á, og 31. mars í 1952 var lýst til stovningarfund, har allar ið høvdu áhuga í slikum felag vóru vælkomnar. Fundurin var hildin í tí finu stovuni uppiá í Klubbanum, og har var meiri enn fullsett við fólki.

Frammanundan var ein endamálsorðing gjørd um at menna kvinnuna bæði mentunarliga, politiskt og samfelagsliga, og har umframt eisini uppskot til lógir og ætlan um blaðútgávu. Fundarfólkið tók væl undir, áhugamálini og uppskotini vóru nógv, og tær allarflestu teknaðu seg sum lim beinanvegin hetta fyrsta kvöldið. Nakrar av teimum sum høvdu tikið stig til fundin komu í nevnd, og soleiðis varð Jóhanna Jensen vald forkvinna, Malla Samuelsen næstforkvinna, Bergljót av Skarði skrivari, Lisa Rubeksen kassameistari, Ninna Arge Jacobsen nevndarlimur og Sigrid av Skarði tann fyrsti blaðstjórin á Kvinnutíðindum.

Virksemi

Tað ber ikki til at nevna alt tær

fungust við í árunum sum komu, men t.d. innrættaðu tær sjálvar kjallaran í Drottning Ingridar barnagarði og gjørdu hann til vevskúla - við 15 vevum, meðan Malla hevði kvøldskúla felagsins í matgerð heima í køkinum hjá sær.

Á eini av veggjamyndunum í Mettustovu standa nakrar av hesum kvinnum so finar við tasku og hatti saman við gestum uttan fyri gamla kommunuskúlan, tey núverandi býráðshúsin, kanska í sambandi við basar, eydnuhjól ella einhvørja høgtíðsløtu, men akkurát hetta arbeiðið at virka og selja lutir gjørdi tær førar fyri at spjaða til og gera mun, har tær hildu samfelagið gera ov lítið.

Tær skipaðu eisini fyri landsinn­savning av peningi til størri endamá­l og handaðu soleiðis tíðliga í tíðini hospitalinum 46.000 kr til nýggja røntgenútgerð og Tórs­havnar havn pening til ymiska bjargingarútgerð.

Tær gjørdu kvinnulista til býráðsvalini longu í 50´unum, har Malla Samuelsen ta fyrru ferðina var vald og sostatt fyrsta kvinna í býráðnum í Havn, og seinni striddust tær eisini fyri barnagarði í vesturbýnum, serliga ætlaðum til børn hjá sjúkrasystrum, kvinnum sum arbeiddu fisk o.ø., sum høvdu óhøgligar arbeiðstíðir.

Sjálvt fundarvirkse­mi fór fyri tað mesta fram í hølum, sum tær fing­u til láns í KFUM, meðan veitslur og størri fundir vóru hildnir

aðrastaðni, oftast á Parnassinum á Hotel Hafnia.

Mettustova

Í 1956 stóð Mettustova felagnum í boðið, men sum Ebba Kamban Petersen visir á í Minningarritinum vóru húsin so illa farin og so ótøtt, at har óivað mátti farast bæði í regnklæðir og havast paraply við, tá ið tær fóru oman at vita, hvussu til stóð, og tað tók teimum eisini fleiri ár at fáa húsin liðug.

Tann fyrsti fundurin í Mettu­stovu var ikki hildin fyrr enn 13. mars í 1961, og árið eftir var stór móttøka fyri øllum sum høvdu stuðlað felagnum hesi árin, teirra millum bæði lögmaður, býráðsformaður og amtmaður. Eitt ódnartak, tað fyrsta av sínum slag og eisini eitt, sum síðani bleiv ein fyrimynd fyri varð­veitingararbeiðnum úti á Reyni.

Norðurlenskt samstarv

Í 25 ára minningarritinum er sum sagt nógv ymist tilfar og har sæst m.a., at sambandið við NKS helt fram. Í øllum førum vóru Signa Arge og Hilda Kjeld í 1961 við fullum førningi av heimavirkislutum gestir í Keypmannahavn, tá ið Dansk Kvindesamfund fylti 90. Í 1963 gleddist Liffa Gregoriusen í Noregi um Merkið, har tað veittraði saman við hinum norður­lensku fløggunum á NKS-ráð­stevnuni tað árið. Nakað seinni vóru eini 20 íslenskar kvinnur og vitjaðu felagið, og 35 ár seinni

tóku Inga Ellingsgaard og Bergtóra Hanusardóttir lut í 125 ára há­tiðarhaldinum hjá Dansk Kvinde­samfund, har Suzanne Brøgger var ein sera áhugaverdur gestarøðari.

KSF: Kvinnufelaga-Samskipan Føroya

Í 1965 vóru umboð fyri øll kvinnu­feløgini í Føroyum á fundi í Mettu­stovu, og í 1969 eru tey aftur saman í Havn og gera tá av at seta ein yvirskipaðan felagsskap á stovn. Hetta var eitt neyðugt stig, um tær skuldu fáa limaskap í NKS, so­leiðis sum tær ynsktu sær, og har gjørdi Inger Christiansen, sum eisini var lögfrøðingur, eitt megnar arbeiði. Hesin felagsskapur var stovnaður 21. august 1970 og fekk navnið KvinnufelagaSamskipan Føroya, stytt til KSF, sum síðani var viðurkendur av teimum norður­lensku systrafeløgnum sum javnstillaður limur.

Altjóða samstarv

Eftir í minsta lagi 300 árum við dygdargóðum kvinnupolitiskum bókmentum í okkara parti av heim­inum, tó við skiftandi undirtøku, var hetta eisini tíðarskeiðið, tá ið ST eftir sín fyrsta mansaldur endiliga var komið eftir, at skil fekst hvørki á kríggjum ella fátækradømi uttan so, at heimsins kvinnur fing­u út­búgving, frælsi og veruliga ávirkan í samfeløgnum.

Fyri at seta ferð á hesa tilgongd lýsti ST árið 1975 at vera Altjóða